

primitivcev, katera se nahajajo v Knobleharjevih pismih in ki jih objavlja tudi Jaklič v svojem delu. Teh mest ni mogoče podrobno navajati, ker jih je preveč, poudariti je le, da razodevajo darovitega opazovalca, ki je s finim čutom spoznaval povsod bistvo. Kdor se zanima za etnografijo Vzhodne Afrike, mora vsekakor prečitati to delo.

Glede sestave knjige same je podčrtati ljubezen in pridnost s katero je pisatelj gradivo zbral. Velika pomanjkljivost oziroma neupoštevanje osnovnih monografskih zahtev je pa, da ni v knjigi v prvem poglavju zbral vsega, kar je Knoblehar sam napisal in zapisal o pokrajinah in kulturah, kjer je misijonaril, za kar bi bil avtor lahko dobil prostora v 3. poglavju, o katerem ni razvidno, koliko je sestavljeno po geografskih priročnikih, koliko pa po zapiskih misijonarjev, odnosno bi bil lahko črtal besedilo na številnih drugih mestih knjige. Delu bi bil tudi nujno potreben register imen, krajev in stvari. Mnenja sem, da je slovenski životopisec Knobleharja, ki se dotika njegovega raziskovalskega dela, to dolžan storiti možu ypričo povsem nezaslužene usode, ki je njegovo duševno zapuščino doletela kljub nedvomnim izjavam znamenitih raziskovalcev o njeni vrednosti, neglede na to pa bi sodobnejša zasnova v mnogočem zvišala vrednost te sicer skrbno sestavljene knjige.

R. Ložar

Zdenko Vinski: Die südslavische Großfamilie in ihrer Beziehung zum asiatischen Großraum. Zagreb 1938.

Spis je skrajšana izdaja avtorjeve disertacije o istem predmetu pri profesorju W. Koppersu. Izšel je (založba ni imenovana) najbrž v samozaložbi. Obdelava pojav veldružine pri Južnih Slovanih, ono, kar se navadno imenuje zadruga (pa ima tudi druga imena). V prvem ali etnografskem delu obravnava bistvo zadruge in njenih posameznih elementov pri Hrvatih, Srbih in Bolgarih, v dodatku k temu delu pa pregled teorij. V drugem ali kulturnozgodovinskem delu obravnava zadrugo kot historični pojav pri Slovanih, pri Indogermanih (Indoevropejcih), Irancih in azijskih Indih, Turko-Mongolih in Tunguzih ter pri Ugrofinih. V zaključnem poglavju so zbrana dognanja in zaključki.

Zasluga tega dela je, da se je lotilo obravnavanja znamenite južnoslovanske zadruge z etnološkega stališča. Pri tem se avtor opira na kulturnohistorično šolo oziroma metodo, kakor jo zastopata v svojih delih P. W. Schmidt in P. W. Koppers (zadnji je njegov učitelj). S tega vidika je zbral v delu, zlasti v prvem poglavju, elemente enotne etnološke vrednosti oz. značaja in nudi tako priročen pregled zadruge in njenih sestavin. Spremlja ga precej obilna literatura.

Delo samo je sicer zelo zgoščeno in vsebuje več ali manj le dejstva. Najbrž je v tem pogledu disertacija drugačna ter nudi boljši vpogled v posamezne etnološke enote in probleme ter tudi v primerjavo, ki jo v tem spisu pogrešamo. Vsekakor bi bil avtor tudi tu bolje storil, če bi bil vsakega izmed omenjenih južnoslovanskih narodov obdelal zase (Slovence je sploh izpustil iz precej nerazumljivih razlogov, saj nismo brez tozadevne literature), pa tudi vsak element naj bi bil obdelal individualno. Pretežno oporišče dela mu daje literatura, sledov dela na terenu ni. To je posebno očitno pri drugem poglavju, t. j. kulturnozgodovinskem. Tu podaja poglede podobnih oz. istih socialnih oblik pri posameznih etničnih skupinah ali krogih in se torej poslužuje deduktivne metode, dočim bi si želeli induktivne, ker bi tako postala jasna pot, po kateri je avtor prišel do sklepnih dognanj. Zaradi drugega dela nastaja vtis, da je vse raziskavanje zgrajeno na nekaki primerjalni tipologiji, nikakor pa ne na historični metodi. Če je mišljena pod lokalno interpretacijo (str. 98) stara evolucionistična šola v nasprotju z zgodovinsko, je avtorjevo naziranje, da ima historična metoda prednost, upravičeno; če bi pa kdo mislil, da kulturnohistorična etnologija more obstajati brez neposrednega raziskavanja in študija virov, konkretnih in lokalnih pojavov, bi to dokazovalo, da je ni dobro razmejil od tipologične.

R. Ložar